

Datum
2020-08-25
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
ASN-2020-9038

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss angående Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37) STK-2020-1059

[Fyll i mottagarens diarienummer]

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Stadskontoret har berett arbetsmarknads- och socialnämnden tillfälle att yttra sig angående remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - *Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37)*.

Utredningen presenterar ett förslag till ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen. Utredningen huvudförslag är att arbetslöshetsersättningen ska baseras på inkomst och inte på arbetad tid som idag. Genom förslaget blir det lättare att kvalificera sig för försäkringen, men hur länge en arbetslös kan få ersättning varierar utifrån den sökandes tidigare förankring på arbetsmarknaden. Ersättningens storlek ska enligt förslaget baseras på tidigare inkomst, tid som medlem i en arbetslöshetskassa och tid i arbetslöshet. Utredningen föreslår också att arbetslöshetsersättningen ska trappas ner efterhand.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag, men vill särskilt lyfta fram att många arbetssökande genom förslagets utformning och föreslagna ersättningsnivåer riskerar att inte klara sin och sin familjs försörjning genom inkomster från arbetslöshetsförsäkringen.

Yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämndens bedömning av utredningens förslag

I bedömningen av utredningens förslag har arbetsmarknads- och socialnämnden i huvudsak fokuserat på de föreslagna ändringarna av reglerna för arbetslöshetsförsäkringen, reglerna för övergång från arbetslöshetsförsäkring till arbetsmarknadspolitiska program och reglerna för ersättning under tiden i arbetsmarknadspolitiska program.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig i grunden positiv till utredningens förslag. Nämnden framför i ärendet ett antal konsekvenser av förslaget som bör belysas.

Arbetslöshetsförsäkringens nivå

Arbetslöshetsförsäkringens utformning avseende regler för kvalificering, ersättnings storlek och ersättnings längd får en direkt påverkan på möjligheten för en arbetssökande att försörja sig och sin familj och för kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd.

Det är inledningsvis viktigt att betona att många arbetssökande generellt inte klarar sin och sin familjs grundläggande försörjning genom inkomster från arbetslöshetsförsäkringen. Det gäller både i det nuvarande regelverket för arbetslöshetsförsäkringen och i utredningens förslag. Det föreslagna inkomsttak på 25 000 kr, det vill säga samma nivå som taket var på innan det tillfälligt höjdes på grund av coronapandemin, innebär att arbetslöshetsersättningen inte kommer att fungera som en inkomstförsäkring för många arbetslösa.

Utgångspunkten att utredningens förslag ska vara budgetneutrala för staten har satt tydliga gränser för utredningens förslag. Arbetsmarknads- och socialnämnden är dock positiv till att förslaget utformning gör det möjligt att genomföra förändringar av exempelvis inkomsttak och ersättningsnivåer framöver. Nämnden ser det som önskvärt att den tillfälliga höjningen av ersättnings tak som infördes i samband med coronapandemin bibehålls. Nämnden förespråkar också att ersättningsnivåerna i arbetsmarknadsförsäkringen följer löneutvecklingen i samhället i stort, så att inte försäkringen urholkas över tid.

Förslag att utgå från inkomster istället för arbetad tid

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedömer att utredningens förslag att arbetslöshetsersättningen ska baseras på inkomst och inte arbetad tid är bra. Utredningen konstaterar att inkomster från förvärvsarbete enklare kan kontrolleras av arbetslöshetskassorna än arbetad tid, vilket ger förutsättningar till en förenklad administration. Det blir också enklare för enskilda och myndigheter att avgöra när inkomstvillkoret är uppfyllt.

Förslag till nya kvalifikationsregler, ersättningsnivåer och nedtrappning av ersättningen

Nämnden ställer sig positiv till att förslaget innebär att det på vissa sätt blir lättare att kvalificera sig till arbetslöshetsförsäkringen och att fler arbetssökande därmed blir berättigade till arbetslöshetsersättning. Det är dock viktigt att påpeka att många som skulle kvalificera sig för arbetslöshetsersättning enligt utredningens förslag sannolikt skulle få låga ersättningsnivåer eftersom de inte uppfyller inkomstvillkorets huvudregel och/eller krav på medlemskap i en arbetslöshetskassa. Därigenom riskerar många av de som kvalificerar sig till ersättningen att ändå inte klara sin försörjning på egen hand.

I enlighet med utredningens tilläggsdirektiv föreslår utredningen en successiv nedtrappning både av arbetslöshetsersättningen och av aktivitetsstödet som utgår vid deltagande i arbetsmarknadspolitiska program. En tanke med nedtrappningen är att öka de ekonomiska incitamenten för den enskilde att hitta och ta ett nytt arbete. Nedtrappningen sker förvisso långsamt, 10 procents minskning efter 100 ersättningsdagar och sedan en minskning med 5 procent var 100:e ersättningsdag, men innebär att den ekonomiska grundtryggheten gradvis urholkas för den som inte lyckas ta sig tillbaka in på arbetsmarknaden. I förlängningen innebär detta att långtidsarbetslösa kan vara hänvisade till att ansöka om försörjningsstöd för att klara sin försörjning.

Förslag till särskilda beräkningsregler för företagare

Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig bakom utredningens förslag att företagare och så kallade kombinatörer ska få särskilda beräkningsregler vid prövning av inkomstvillkoret. Förslaget flexibilitet vid prövningen av inkomsten bedöms ge möjlighet för fler företagare och kombinatörer med ojämna inkomster att kvalificera sig till arbetslöshetsförsäkringen.

Förslag till förändring av den lägsta möjliga ersättningen

Utredningens ambition har varit att ersättningen från arbetslöshetskassan inte ska vara för låg. Det innebär att arbetsinkomster under 10 000 kr per månad inte föreslås utgöra ett underlag för kvalificering till arbetslöshetsförsäkringen. I dagens regler kan betydligt lägre inkomster kvalificera till en ersättning. Nämnden ser en risk för att detta kan innebära att personer med en svag förankring på arbetsmarknaden, till exempel de som har tillfälliga anställningar, deltidsarbeten med mera, inte kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning.

Förslag att förkorta den överhoppningsbara tiden

Utredningen föreslår att den s.k. överhoppningsbara tiden ska förkortas från längst fem år till tre år (36 månader). I utredningen konstateras att eftersom överhoppningsbar tid innebär att ramtiden, dvs. den tid som den sökande ska ha uppfyllt inkomstvillkoret inom, förskjuts bakåt kan utredningens förslag få till följd att färre som har arbetat men som t.ex. varit sjukskrivna under mycket lång tid kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning. Det kan leda till att enskilda står utan ersättning och ett ökat behov av ekonomiskt bistånd. Arbetsmarknads- och socialnämnden delar inte utredningens bedömning att den överhoppningsbara tiden bör förkortas, då det riskerar att drabba enskilda personer som redan befinner sig i utsatthet.

Förslag att införa olika ersättningslängder och möjlighet att anvisa arbetssökande till jobb- och utvecklingsgarantin

Utredningens förslag att arbetslöshetsersättningens längd ska variera mellan olika arbetslösa beroende på hur många månader de under de senaste 12 månaderna har haft en minsta inkomst på 10 000 kr skapar enligt nämndens bedömning främst en skillnad i hur snabbt den enskilde anvisas till mer aktiva arbetsmarknadsinsatser inom arbetsförmedlingens program jobb- och utvecklingsgarantin (JOB) där aktivitetsstöd utgår.

Utredningens förslag innebär att de som har tjänat minst 120 000 kr under de sista tolv månaderna (ramtiden) och haft en minsta inkomst i minst tolv månader anvisas till JOB när deras 300 ersättningsdagar tar slut, de med minst åtta månaders inkomst anvisas när deras 200 ersättningsdagar tar slut och de med minst fyra månaders inkomst när deras 100 ersättningsdagar tar slut. Personer som har kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning enligt undantagsregeln d.v.s. som inte har tjänat 120 000 kr under ramtiden, men som har haft en minsta inkomst i minst fyra månader erbjuds 66 ersättningsdagar. Enligt utredningens förslag tillförsäkras de ingen annan ersättning när arbetslösersättningen är slut och de får vid arbetslöshet vänta i 14 månader innan de erbjuds deltagande i JOB. Det är lika länge som en nyinskriven arbetssökande som inte kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning får vänta.

Förslaget att arbetssökande kan anvisas till JOB när deras arbetslöshetsersättning upphör löser den enskildes behov av övergång till annan ersättning, men leder i praktiken till särbehandlingar av arbetssökande utifrån deras tidigare inkomster. Särskilt som Arbetsförmedlingens stöd och arbetsmarknadsinsatser i princip är koncentrerade till arbetssökande i JOB och andra arbetsmarknadspolitiska program är det försvårande att de arbetssökande med ingen eller låg förankring på arbetsmarknaden ska vänta längre på att få aktivt stöd och insatser via Arbetsförmedlingen än vissa andra arbetssökande.

Konsekvenser av att fler anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin

Utredningen bedömer att fler arbetssökande kommer att anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin som en följd av att arbetslöshetsersättningens längd föreslås variera mellan olika arbetslösa. Utredningen beräknar att statens utgifter för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd kommer att minska till följd av nedtrappningen av deltagarnas ersättning, men att utgifterna för de arbetsmarknadspolitiska programmen kommer att öka. Arbetsmarknads- och socialnämnden vill understryka vikten av att Arbetsförmedlingen ges förutsättningar att bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik både inom de arbetsmarknadspolitiska programmen men även för personer som inte kvalificerat sig för dessa.

Förslag från arbetsmarknads- och socialförvaltningen om att införa en möjlighet att skicka framställan till arbetslöshetskassorna

För att undvika att dubbla ersättningar från de svenska välfärdssystemen utgår för samma period till samma person utan samordning vill arbetsmarknads- och socialnämnden föreslå att det bör införas lagstöd för socialtjänsten att kunna skicka framställan till arbetslöshetskassorna att de kan utbetala arbetslöshetskassa direkt till socialnämnden för motsvarande period som bistånd utgått till enskild som förskott på förmån i väntan på arbetslöshetsersättning. Detta förfarande finns t ex redan idag i förhållande till utbetalningar från Försäkringskassan där socialtjänsten kan skicka framställan.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna av utredningens förslag för arbetsmarknads- och socialnämnden utgifter för ekonomiskt bistånd är svårbedömda.

Av utredningens förslag framgår att fler arbetslösa kommer att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning, men att alla inte kommer att få den högsta ersättningsnivån. Förkortningen av ersättningsens längd kommer sannolikt inte påverka behovet av ekonomiskt bistånd eftersom de arbetssökande antas erbjudas deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin där aktivitetsstöd utgår när arbetslöshetsersättningsdagarna tar slut. Nedtrappningen av arbetslöshetsersättningen och aktivitetsstödet kommer däremot att innebära att behovet av ekonomiskt bistånd ökar för personer som med dagens regler hade varit garanterade en bibehållen ersättningsnivå.

Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Utredningen har utgått från att arbetslöshetsförsäkringen ska vara könsneutral och att samma regler ska gälla för kvinnor och män. När det gäller täckningsgrad, d.v.s hur många av de arbetssökande som uppbär arbetslöshetsförsäkring, bedömer utredningen att både män och kvinnor kommer att få en högre täckningsgrad än med dagens försäkring. Kvinnor har en något lägre täckningsgrad idag och bedöms också ha det med förslaget. Utredningen konstaterar att kvinnor både tar ut mer föräldrapenning och är föräldralediga utan föräldrapenning längre tid än män. Arbetsmarknads- och socialnämnden är positiv till utredningens förslag att föräldrapenning antingen räknas med i underlaget för inkomstvillkoret eller att tid med föräldraledighet kan hoppas över vid beräkningen. Detta för att inte missgynna personer som har varit föräldralediga.

Ordförande

.....
Sedat Arif
.....

Förvaltningsdirektör

.....
Britt-Marie Pettersson
.....

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]